

اهمیت عمل در دینداری / هیچ چیز با عمل قابل قیاس نیست

اعتقاد و عمل، دو رکن اساسی برای سعادت انسان محسوب می شوند، این دو در آیات قرآن کریم و اخبار و احادیث آل بیت (ع) چنان پیوسته ذکر شده اند

اعتقاد و عمل، دو رکن اساسی برای سعادت انسان محسوب می شوند، این دو در آیات قرآن کریم و اخبار و احادیث آل بیت (ع) چنان پیوسته ذکر شده اند که گویی توأمان هستند. به گزارش خبرگزاری مهر، دینداری بر اساس دو محور محبت و عمل بنا نهاده شده است. نسبت بین این دو با هم نسبت "ظل و ذی ظل" است. یکی چون چتر می باشد که چیزهایی را در زیر سایه خود قرار داده است و دیگری از سایه آن بهره مند می باشد نه چتر تنها کافی است، چون او را ساخته اند تا چیزی در سایه اش قرار گیرد و نه آن چیز اثری دارد چون از نعمت سایه بی بهره است. اعتقاد راسخ بدون عمل محال است.

پس تنها محبت قلبی داشتن کافی نیست. بلکه اثر محبت و اعتقاد می بایست در عمل آشکار شود. از سوی دیگر عمل خالص نیز بدون اعتقاد جزمی محال است و آن که اعتقاد به مبدا و معاد ندارد، عمل او تنها برای دنیا محقق می شود او می خواهد نفس خود را راضی کند، یا عیبش را بپوشاند و بر غرورش بیفزاید و بس.

عمل صحیح با چیزی قابل قیاس نیست و آیات، روایات و احادیثی زیادی درباره آن وارد شده است. عمل با علم هم قابل مقایسه نیست، زیرا علم تنها راه را نشان می دهد، اما عمل، امر دیگری است. حضرت علی (ع) می فرمایند: علم، تو را راهنمایی می کند و عمل، تو را به مقصد می رساند.

عمل با سخن نیز مقایسه نمی شود، چه اینکه سخن فرزند علم است و گفته های گوینده زاینده علم اوست و وقتی که عمل با علم قابل قیاس نباشد با سخن نیز به طریق اولی مقایسه نمی شود. علاوه این که سخن در کنار عمل ارزش می یابد و لذا سخن زینت عمل است و بی عمل ارزش و بهایی ندارد. حضرت علی (ع) درجایی دیگر می فرمایند: پس در واقع فرزند مشروع علم، عمل است نه سخن. پس بنابراین عزت نزد خداوند به نیکی اعمال است نه نیکی گفتار.

عمل با اموال نیز قابل سنجش نیست. امام هادی (ع) اموال و اعمال را چون دنیا و آخرت در مقابل هم قرار داده است و می فرماید از آنجا که هدف از عمل صالح، نیل به قرب الهی است مردم در دنیا با اموال خویشند و در آخرت با اعمال خود. (1)

عمل حسنه و سیئه در روح و روان انسان تاثیر مثبت و منفی می گذارد اگر این عمل مقطعی باشد، تاثیری محدود داشته، نفوذ در روح ننموده و لذا با کوچکترین عکس العملی چه درونی و چه بیرونی قابل زدودن است. کسی که یک بار هوای نفس بر او چیره شد و به وسوسه شیطان گناهی را مرتکب گشت، چنین گناهی با اعمال حسن زدودنی است و کاری شایسته و متناسب با همان می تواند، گناه را از بین برد و نابود گرداند. اما اگر این گناه مداومت پیدا کرد، همانند نقطه سیاهی همه قلب را در بر می گیرد و در همه روح نفوذ می کند و به جایی می رسد که امکان و شرایط بازگشت به وجود نمی آید. (سوره هود آیه 114)

شرط اساسی قبولی عمل و پذیرفته شدن آن این است که عمل خالصا "لوجه الله" صورت پذیرد، لذا عملی که در نیت آن غیر خدا شریک باشد، خداوند کریم همه عمل را به همان واگذار می کند و آن را قبول نمی کند.

برای پذیرش عمل شروط دیگری از جمله پرهیز از گناه لازم است، زیرا علامت عمل پذیرفته شده این است که بعد از آن عمل کار نیکی صورت پذیرد پس اگر بعد از عمل نیک سیئه ای صورت گرفت چیزی از آن عمل نیک پذیرفته نشده است. انجام کار نیک از روی علم و آگاهی و به دور از جهالت و تقدس خشک و نیز صدور فعل حسن از روی عقل و تدبیر و حلم و بردباری از شروط مهم پذیرش اعمال می باشند.

دیگر از شروط پذیرش اعمال حفظ زبان از معاصی است کسی که زبانی هرز دارد و به غیبت و تهمت و ناسزا و ... آلوده است و تندخو و خشن می باشد عملش پذیرفته نیست.

حضرت محمد (ص) می فرمایند: سه خصلت است هر که نداشته باشد هیچ عملی برای او نمی ماند. 1- تقوایی که مانع گناه او شود 2- عملی که نادانی بیخردان را برگرداند 3- عقلی که بتواند در پرتو آن با مردم مدارا کند (2) و در جایی دیگر می فرمایند: کسی که زبانش را حفظ نکند، عملی انجام نداده است. (3)

1- بحار الانوار، ج 78، صفحه 368

2- تحف العقول، صفحه 10

3- بحار الانوار، ج 77، صفحه 85